

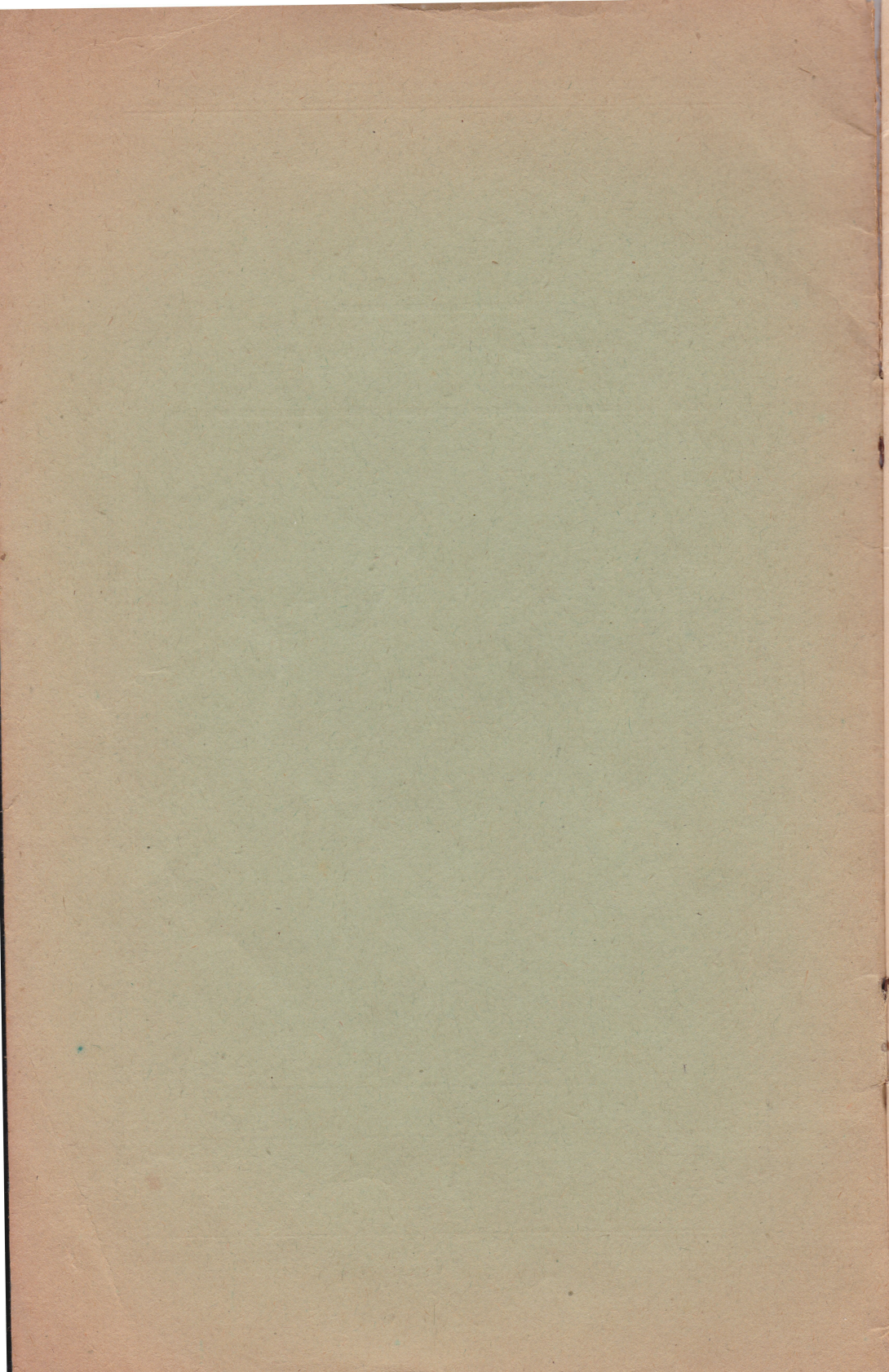
Twee Kerstavonden

door

L. S. v. H. v. W.

Uitgave van de Commissie van Redactie
der N. C. G. O. V., Nieuwe Kade 1, Utrecht

Twee Kerstavonden

door L. S. v. H. v. W.

Uitgave van de Commissie van Redactie
der N. C. G. O. V., Nieuwe Kade 1, Utrecht

De winter is al vroeg ingevallen en boos als hij is over de hardnekkigheid, waarmee de zomer getracht heeft, zich te handhaven, heeft hij met ijs en kegels om zich heen geworpen en alles met rijp overdekt. Koud was het, bitter koud, en op den Kerstavond, waarop ons verhaal aanvangt sneeuwt het zonder ophouden.

Dik in haar bontmantel gedoken, het bonten mutsje een weinig in de oogen getrokken, loopt een jong meisje bijna schuchter door de straten van een wijk, waar een fatsoenlijk mensch, hetzij een arbeider of heer, zich liever niet waagt. „Ja, het moet,” hooren wij haar zeggen, „het moet; o God, wat een ellende. Woont hij hier in een van deze krotten? En nu moet ik hier eerst nog een poort zoeken, ja, . . . o, . . . wat een weg. Je stoot je voeten stuk. Maar het moet! als hij nu maar thuis is. Wacht, dáár is een poort, die zal ik maar eens binnen gaan.”

Wil jij eens komen geuren hier, zeg? Met je mooie mantel, zeg?”

„Heila, juffertje, wat mot dat? Wat mot je hier?” Veel zien kan het jonge meisje niet, maar zij ruikt een sterke jenever- en tabakslucht en ziet een man voor zich staan met een zeer ongunstig uiterlijk. „Heb je soms een paar duppies voor mij? 't Is Kerstmis, jij schijnt meer te hebben dan ik, en ik lust wel wat, hoor! Nou kijk me maar niet zoo aan, zeg: wat zoekt jij hier, zeg?”

Plotseling is het of het jonge meisje kracht krijgt en ze vraagt: „Zoudt U mij ook kunnen zeggen waar v. d. Voort woont? „v. d. Voort zeg je, v.d. Voort. O, de baron! Ja de baron,” herhaalt hij nogmaals. Als een steek gaat het woord „baron” Landa door de ziel. Hij draagt hier den spotnaam „baron”.

„Nou kijk es,” en hij buigt zich met zijn groezelig gelaat naar haar toe, waardoor de dranklucht haar bijna ondragelijk wordt, „kijk es,” wijst hij met zijn grove

vuile vinger, „daar, zie je, in den hoek waar dat lampje brandt, daar neffies is het, hoor: ze speulen er op de hanteremonika. Nou juffie, wat mot je bij den baron? Zeker centen brengen, hè. Geef ze mij maar, ik heb zeuven bloedjes en een ziek wijf!” Even aarzelt Landa, maar dan zegt ze opeens: „Nee ik heb geen geld bij me. Ik liep zoo maar even weg, omdat ik noodzakelijk v.

d. Voort moet spreken.” En zich verder niet meer om den man bekommerend, loopt zij zoo goed en zoo kwaad als het gaat in de richting van het lampje, door den dronkaard uitgehoond. Hoe meer zij nadert, hoe beter zij de harmonica hoort, die heesche en schorre mannen- en vrouwenstemmen begeleidt.

„O, Hemelvader, vind ik hem zóó, en moet ik hem zóó meenemen. Wat zal papa zeggen? Maar die arme lieve moeder, wat riep zij van middag om haar Dick. Ze heeft me vast begrepen, toen ik zei: „ik zal hem gaan halen,” want ze drukte mijn hand en hare oogen zochten angstig in de kamer, of Vader er ook was.

En nu sta ik hier. Angstig voor wat ze te zien zal krijgen klopt ze aan de wrakke deur. Maar het rumoer daar binnen wordt steeds sterker. „Hè, wat

vloeken die menschen!" Koud wordt ze er van. Zij krijgt geen gehoor en besluit de deur maar eens open te doen en eens te roepen. Voorzichtig licht ze de klink op en roept zachtjes: „... Dick! ... Dick!, na een paar minuten nogmaals: Dick!" Een straatdeun die daar binnen steeds harder opklinkt is het antwoord. De tranen springen haar in de oogen. Als een weerlicht gaat door haar hoofd, het tooneel in het grootte kolonels-huis. Dick tegenover z'n vader de vuist ballend en zwerend, dat hij dat meisje trouwen zal en dat het hem, z'n vader, niets aangaat. Hij, Dick, is meerderjarig en zal doen wat hij verkiest.

Vader was eerst kalm gebleven, maar later toegevend aan z'n boosheid, had hij hem in het gezicht geslingerd, dat die „meid" z'n ondergang was geweest, dat ze hem tot een onwaardige had gemaakt, in kroegen had gebracht en dat hij, de kolonel, nooit z'n toestemming geven zou. „Die heb ik niet noodig," was het trotsche antwoord en Dick was gegaan, Landa wist niet waar hij gebleven was. Met moeder had ze veel over hem gesproken. In het bijzijn van vader mocht hij niet meer genoemd worden. En nu, nu heeft ze van oude Jans gehoord, waar hij woont. Jans wist het van haar zwagers zuster, die had hem eens nagegaan om te kijken, waar hij bleef.

En nu ziet ze met eigen oogen hoe diep haar eenige broer, de eenige zoon harer ouders, gezonken is. Ze rilt onwillekeurig, maar dan op eens vermant zij zich, doet de kamerdeur open en stoot zich tegen een stoel, waarop een reeds half dronken man zit. Met haar bonten mantel volsneeuwvlokken

vloeken die menschen!" Koud wordt ze er van. Zij krijgt geen gehoor en besluit de deur maar eens open te doen en eens te roepen. Voorzichtig licht ze de klink op en roept zachtjes: „... Dick! ... Dick!, na een paar minuten nogmaals: Dick!" Een straatdeur die daar binnen steeds harder opklinkt is het antwoord. De tranen springen haar in de oogen. Als een weerlicht gaat door haar hoofd, het tooneel in het groote kolonels-huis. Dick tegenover z'n vader de vuist ballend en zwerend, dat hij dat meisje trouwen zal en dat het hem, z'n vader, niets aangaat. Hij, Dick, is meerderjarig en zal doen wat hij verkiest.

Vader was eerst kalm gebleven, maar later toegevend aan z'n boosheid, had hij hem in het gezicht geslingerd, dat die „meid" z'n ondergang was geweest, dat ze hem tot een onwaardige had gemaakt, in kroegen had gebracht en dat hij, de kolonel, nooit z'n toestemming geven zou. „Die heb ik niet noodig," was het trotsche antwoord en Dick was gegaan, Landa wist niet waar hij gebleven was. Met moeder had ze veel over hem gesproken. In het bijzijn van vader mocht hij niet meer genoemd worden. En nu, nu heeft ze van oude Jans gehoord, waar hij woont. Jans wist het van haar zwagers zuster, die had hem eens nagegaan om te kijken, waar hij bleef.

En nu ziet ze met eigen oogen hoe diep haar eenige broer, de eenige zoon harer ouders, gezonken is. Ze rilt onwillekeurig, maar dan op eens vermant zij zich, doet de kamerdeur open en stoot zich tegen een stoel, waarop een reeds half dronken man zit. Met haar bonten mantelvol sneeuwvlokken

staat zij daar als een engel fijn en teer, het toonbeeld van aristocratie. Allen kijken naar de deur, ook Dick, die opvliegt van z'n stoel en onbewust een buiging maakt. Hij wordt doodsbleek en stamelt: „Landa”. Maar daar barst opeens een dronkemansgeschater los. „Hè, dat is goed juffie, dat je komt; gezelschapmannen! Kom maar hier naast mij zitten!” Deze woorden

geven Dick z'n bezinning terug en met de vuist op de tafel slaande zegt hij: „Zwijgt, die dame is m'n zuster, en als jullie het durft wagen haar aan te raken of te beleedigen, vermoord ik je.”

't Wordt stil, en ze zien Landa met verwondering aan. De doffe, waterachtige, nietszeggende oogen worden op haar gericht, een enkele kijkt Dick aan en dan het jonge meisje, dat zich zelf tot het uiterste inspant, en nu zoo eenvoudig en zoo kalm mogelijk zegt: „Dick, moeder ligt te sterven. Ze verlangt naar je, ga mee? Laat haar niet zóó heen gaan.”

Het gelaat van den betrekkelijk nog jongen man wordt aschgrauw. „Mammie stervende?” vraagt hij, vergetend waar hij staat. „Mijn lieve mammie?” En het woord mammie wordt door dien aan lager wal geraakten zoo teer, zoo innig uitgesproken, dat het een blik geeft in de ziel. Zijn moeder, die hij zoo lief heeft. Wat heeft de zwakkeling van karakter al geleden, als hij aan haar dacht, wat voelt hij soms in zijn goede oogenblikken nog die teere fijne hand op zijn hoofd, wat heeft hij vaak een innig verlangen naar haar. Hij wilde naar huis gaan. Maar dat gaat niet, zei hij dan tot zich zelf, en als hem het verlangen te sterk was, dronk hij maar weer eens een stevigen borrel

en dan dacht hij zoo over z'n leed heen te komen. Toen hij pas was getrouwd was de ellende al begonnen. Hij had z'n ontslag moeten nemen als officier, was eigenlijk nergens anders voor geschikt, kwam aan lager wal, verdiende vandaag wat en morgen niets, en zoo steeds, door den slechten invloed die z'n vrouw op hem had, afzakkend en afglijdend is hij eindelijk gekomen, waar hij nu woont.

„Kom Dick, ga mee! Maar dat gaat niet Landa. Wat ik hier aanheb, is alles wat ik bezit. Dan opeens woedend wordend op degenen die hem steeds verder ten verderve leiden, roept hij opeens: „Vooruit jullie! allemaal mijn deur uit! Hoor je me niet? Wat ik te zeggen heb, is voor die dame alleen, daar hebben jullie je niet mee te bemoeien.” Zóó hebben ze den baron, zooals ze hem noemen, nog nooit gezien of gehoord. En wat ziet hij er verschrikkelijk uit! Zachtkens sluipen ze weg. Alleen z'n vrouw blijft zitten en kijkt met nieuwsgierige oogen het jonge, fijne wezentje aan. Daar opeens klinkt een stemmetje uit de bedstede: „Vader, is dat de kerstengel waarvan U wel eens hebt verteld?” „Heb je een kind?” vraagt Landa om aan de pijnlijke stilte een eind te maken. „Ja, een jongen, Adelbert. Hij heet naar Vader.” Landa treedt op de bedstede toe, duwt het groezelige gordijn dat er voor hangt weg, en ziet een jongen, van omstreeks drie jaar, die de handjes naar haar uitsteekt. Even voelt zij iets als afkeer. Dat kind een v. d. Voort? Een Adelbert v. d. Voort! maar zij spant zich in om die gedachten kwijt te raken en haar gehandschoende hand zoekt onwillekeurig het kinderkopje. Het kind houdt met beide handjes die hand vast en vraagt: „Heb je een Kerstboom? Vader heeft gezegd, dat rijke menschen nu een Kerstboom hebben. Toen Vader klein was, had hij ook een Kerstboom. Adelbertje niet, Adelbertje is arm.” De tranen schieten Landa in de oogen. „Vader moet nu mee, mijn kind; het volgend jaar krijg jij een Kerstboom, hoor.” Dick is schoorvoetend naderbij gekomen. Hij schaamt zich voor z'n zuster, die nu opeens

z'n volle armoede ziet. Dat was het kind van een geboren edelman, in zulk een bed en . . . van de vrouw, die daar aan de tafel zit. Even rilt hij: „Landa latenwijhiervandaan gaan. Het is hier geen omgeving voor je.” „Wij zijn beiden Moeders kinderen Dick,” antwoordt ze hem kalm. „Wij hebben dezelfde opvoeding gehad. God heeft mij tot op heden gespaard.”

„Wat ben je goed, Landa, als je me met verwijten overladen hadt, ik zou het kunen begrijpen maar nu.” . . . De vrouw aan de tafel begrijpt van de twee niets. Met uiterste inspanning geeft Landa het kind een kus, de vrouw een hand en vertrekt met Dick, en beiden slaan nu in de sneeuw den weg in naar de stadswijk, waar de meergegoeden wonen. Lang loopen beiden voort zonder te spreken. Het in bont gekleede meisje en die schamel gekleede, wiens houding toch den man van betere opvoeding verraadt. „Landa, ik durf niet.” „Kom Dick, daar is het al. Ga maar mee. Neen dat is niets, dat is het rijtuig van den dokter, wees maar gerust. Jans zal ons achter in laten. Janus en Marie zijn uit, Jans is er alleen.”

„Maar papa?” „Ja jongen, daar moet je overheen. Je kunt papa niet misloopen. Als hij maar niet naar mij heeft gezocht.” „Landa ik ga niet, groet mijn lieve, dierbare moeder en zeg, dat ik te slecht ben om bij haar sterfbed te staan. Zeg haar niet, dat ik beter oppassen zal, ik voel er de kracht niet toe en ik wil niet, dat moeder sterft met de gedachte, dat ik beter worden zal. Ik zal er m'n best toe doen. God alleen weet, hoe ik al gestreden heb, maar mijn laatste woord aan m'n stervende moeder mag geen leugen zijn.”

vader gebracht, als de deur der ziekenkamer opengaat en de kolonel, met den geneesheer sprekende, naar buiten treedt.

„Nu, als de benauwdheden aanhouden, laat U mij roepen, nietwaar?” „Zou het nog lang duren Dokter?” „Ach er is zoo weinig van te zeggen, Kolonel.” Het kan vannacht afloopen, maar het kan ook wel morgenavond worden.” Beide geven elkaar de hand en als de Kolonel naar de ziekenkamer wil terugkeeren, ziet hij opeens Landa voor zich staan, die haar bonten mantel nog aan heeft. „Wat. . . ben je uit geweest, Landa? Ik dacht dat je sliep. Kind, dat houd je niet vol: 's nachts waken, 's morgens de huishouding nagaan en 's middags niet slapen. Kon je niet rusten?” „Vader ik moet U even spreken, toe ga U even mee naar de bibliotheek!” „Nu kom maar hier in mijn studeerkamer.” „Nee vader, moeder moest het eens hooren, ik zeg het U liever dáár,” en meteen wees zij op de deur van de bibliotheek. Zonder verder tegenstribbelen volgt de kolonel z'n dochter. En terwijl hij het licht aandraait, zegt hij: „En wat is er nu mijn kind? Niet lang, hoor, want moeder moet ons niet missen; als ze naar ons verlangt, moeten wij er zijn, stervenden kunnen zoo'n intens verlangen hebben naar hun betrekkingen. En wij zijn toch maar samen, dus vlug m'n kind.”

Landa legt haar hand op haar vaders schouder en ziet hem diep in de oogen. Wat lijken de twee op elkaar. Beiden denzelfden onverzettelijken trek om den mond.

„Vader er is er nog een, naar wien moeder verlangt en dien heb ik gehaald. Vergeef mij vader, dat ik U niet om

verlof daartoe heb gevraagd, maar ik wilde U een tweestrijd besparen, vader wees niet boos, o kijk niet zoo. Ik weet wel, dat ik iets deed tegen Uwen zin, maar vader, ik beloofde het moeder, en ik heb mijn belofte gehouden." „En waar is hij?" „In Uw studeerkamer, vader. Ik liet hem daarin, omdat in die kamer nooit iets onaangenaams tusschen U en hem is voorgevallen. Toe vader, ga naar hem toe, hij is de verloren zoon, vader, waarvan moeder ons als kinderen zoo roerend kon vertellen. Toe vader, hem wacht slechts het sterfbed van onze moeder. Het gemeste kalf wordt voor hem niet geslacht!" „Landa... kind, wat heb je gedaan?" „Mijn plicht, lieve vader," Onder het spreken zijn ze reeds de kamerdeur genaderd. De kolonel doet haar open en gevolgd door Landa gaat hij zijn werkkamer binnen, waar, op de knieën een man bad tot God, om, zoo het kon, zijn lieve mammië in het leven te behouden. Kinderlijk, eenvoudig en teer was zijn gebed. Even blijft de kolonel staan; dan met een onbeschrijflijken blik van minachting en verdriet verlaat hij weer de kamer in het voorbijgaan tot Landa zeggend: „Bereid je moeder er op voor, hij kan bij haar gaan." „En U dan vader?" „Ik zal zien, wat ik doen kan."

Dick, uit zijn knielende houding opstaande, ziet nog juist de statige figuur van z'n vader door de deur verdwijnen. Even fronst hij het voorhoofd. Landa ziet het en zegt dadelijk: „Dick, vader vindt het heel goed, dat je naar moeder gaat, maar ik moet haar eerst voorbereiden op je komst." Hij knikte stom.

Even later hoort hij, terwijl elke zenuw in z'n lichaam trilt en het koude zweet hem op het voor-

hoofd parelt, het gesprek tusschen z'n moeder en z'n zuster. „Zoo lieve moedertje, een beetje rustiger?” „Ach kind, wat zie je er moe uit; heb je niet geslapen van middag?” „Neen, lieve moeder, ik heb wat beters gedaan. U weet, wat ik U beloofde en ik heb woord gehouden.” „Ben je . . .” „Ja lieve moeder, ik ben gegaan en ik heb hem meegebracht.” „. . . Mee-

gebracht? . . .” „Ja moeder.” „En waar is hij nu, nu mijn jongen?” „Stil moeder, U niet zoo opwinden, anders gaat het niet hoor. Kunt U kalm zijn, dan zal ik hem halen.” „O ja, ga, ik verlang zoo naar m'n kind, m'n jongen, m'n eenigen zoon.” Landa gaat nu naar de deur en wenkt haar broeder, die badend in tranen, de kamer binnen komt. Het sjofele jasje hangt hem wijd om de vermagerde leden. De schoenen vol lappen, lijken een spot voor het tapijt waarop zij staan. „Moeder! Mammie! lieve Mammie,” zegt hij bijna fluisterend, heesch als zijn door tranen verstikte stem is. De zieke richt zich een weinig op en wenkt hem naderbij te komen. Hij knielt voor haar legerstede en voelt den moederlijken kus op het brandend voorhoofd. „Mijn lieve, lieve jongen. God zegen je, dat je gekomen bent. Mijn kind, mijn eenige zoon. O, was ik maar een betere moeder voor je geweest, had ik je maar eer laten halen. O, mijn kind, en wat ben je koud, zeg eens eerlijk aan je mammie, ben je zoo arm?” Maar nu zijn haar krachten op, en uitgeput valt zij in de kussens terug met een zaligen lach op het gelaat. Landa bevochtigt haar dadelijk de lippen, geeft haar wat aether, en van lieverlede komt ze weer bij. Weer neemt ze de handen van haar zoon in de

hare en zegt: „Landa, haal je vader!” Het jonge meisje gehoorzaamt oogenblikkelijk. „Vader, moeder laat U roepen. Ze heeft het zoo even erg benauwd gehad, maar nu gaat het weer, ik moet U halen.” „En de jongen? Hoe durft hij zoo hier komen? Heeft hij al geen ellende genoeg over ons gebracht?” „Vader het is nu de tijd niet, dit alles te beantwoorden. Zeker, wij hebben er alle onder geleden, en lijden er nog onder, maar op het oogenblik is hij hier als zoon, als kind van z'n stervende moeder. Wilt U hem na afloop van alles niet meer erkennen, wilt U hem niet meer Uw zoon noemen, dat staat aan U; last zult U niet van hem hebben, want hij is zoo trotsch als U zelf. Maar kom nu, vader, ik zal U later vertellen, wat ik weet, en wat ik heb gezien.” „Zeker nog kinderen ook hé, op z'n minst nog een jongen, een Adelbert van der Voort.” „Vader ga nu mee.” Onwillig om z'n zoon te ontmoeten, maar brandend van verlangen naar z'n stervende vrouw, laat hij zich door Landa meevoeren. Het tooneel in de sterfkamer grijpt hem aan, en hij weet niet dadelijk hoe zich te houden.

„Adelbert,” klinkt de zwakke stem vanuit het bed, onze jongen is gekomen. Adelbert, heb hem lief, hij is ook diep te beklagen. Hoor, ik zal U wat vertellen. Gij hebt mijn vader nooit gekend. Toen gij mij huwdet, was hij al jaren dood. Maar wat gij ook nooit geweten hebt is . . . dat hij dronk, al kon niemand ooit iets aan hem bespeuren. Onze arme jongen is erfelijk belast.”

Weer volgt een flauwte op deze bovenmatige inspanning. Er hangt een stilte in het vertrek, die slechts door het snikken van Dick wordt verbroken.

Landa en de Kolonel zien elkaar aan. Wat was dat nu? IJde moeder zoo, dat zij haar vader met den jongen verwarde? Wat zei ze? Erfelijk belast?

Weer opent de zieke de oogen. „Erfelijk belast,” zegt zij, de dupe van een voorgeslacht, arme, lieve jongen. Adelbert help hem. Kind, zal je je best doen er overheen te komen?” „Ja moeder, snikt de stakker,

ja, ik zal m'n best doen." „Komt nu hier, Landa en Adelbert. Het wordt mij zoo donker, ik kan niet meer zien, geeft mij Uw hand. O, zoo is het goed, mijn drie schatten bijeen. God roept mij op, ik hoor z'n stem reeds. 't Is goed, ik heb m'n kind weer gezien,

mijn arme, lieve jongen. Landa, Adelbert, weest goed voor hem, hij is niet alléén schuldig, erfelijk . . . belast . . . erfelijk . . . belast."

Die woorden werden ook nog opgevangen door den geneesheer, die zonder geroepen te zijn, toch nog eens komt kijken. Het ontgaat zijn doktersoog niet,

dat zij reeds het klapwieken van de eeuwigheids-
vleugelen heeft beluisterd. „Erfelijk belast, dag . . .
Adelbert . . . dag . . . jongen . . . dag . . . Landa.
Christus wenkt mij . . . Weest goed voor Dick.” En
nu daalt fladderend neer de Engel des doods en dekt
met lelieblanke vleugelen de koude leden van de ster-
vende, wier ziele hij meevoert ver, ver boven de aarde,
waar geen moederleed meer zal zijn, en waar de
Christus, wien het niet te doen is om te verdelgen,
maar om op te zoeken, te behouden en zalig te maken,
eens allen weer met elkaar zal vereenigen, zonder
ellende, zonder pijn. Zachtkens staat Dick op, drukt
een kus op het gelaat van z'n moeder en sluipt voor-
zichtig de kamer en het huis uit. —

Op straat gekomen, waar de sneeuwvlokken hem
als stukjes ijs in het gezicht waaien, weet hij in het
eerst niet, wat hij zal doen. Naar huis gaan, naar zijn
. . . vrouw . . . o, wat doet dat woord „vrouw” hem
een pijn; zijn vrouw die hem toch niet begrijpt. Zal
hij naar huis gaan of maar blijven ronddolen tot . . . ja,
tot z'n dunne jasje geen weerstand meer aan de koude
biedt en hij morgen doodgevroren gevonden zal worden.
Dan is hij bij zijn moeder. Maar hoe durft hij dat
veronderstellen? Bij z'n moeder? die reine engel, die
nu in Gods zaligen hemel
is. Neen . . . dan is hij
verloren, voor . . . eeuwig.
En dan . . . in de couranten
zullen berichten komen
over den aan lager wal
geraakten zoon van baron
v. d. Voort en hoe hij in
schamele kleeding dood-
gevroren is gevonden.
Maar als hij naar huis
gaat, wat dan? Neen,
dat nooit. Toch slaat hij
onbewust den weg in, die
naar huis gaat en eer hij

het zelf goed weet, staat hij in het kamertje, waarin Landa als een engel van goedheid was verschenen. Hij zou . . . „Zoo ben je daar eindelijk? Ben je dwaas om zoo lang weg te blijven, waar heb jij gezeten?” Het bloed stijgt hem naar het hoofd, maar de gedachte aan zijn moeder doet hem de booze woorden binnenhouden, „Moeder is zoo even gestorven,” zegt hij eenvoudig. „Nou, is dat een reden om zoo lang weg te blijven? Die had toch wel met Joost meegegaan. Mijn vader en moeder zijn ook dood, zooveel heeft ze niet aan ons gedaan, ze heb Adelbertje nog niets eens wezen kijken. Toen jij ziek was, keek ze niet naar je om. Nou ik zeg maar, de ouwe moet ook maar opstappen, dan krijgen we tenminste nog een centje. Ben je gek, kerel, om daarom te janken.” Elk woord is den armen man een dolksteek. Hij zegt maar niets en laat haar maar uitrazen. Telkens hoort hij die lieve, zachte, beschaafde stem: „Mijn jongen, mijn kind,” zeggen. Hij ziet voor zich de kamer, waarin het lijk staat. Ja, toen hij voor moeders bed geknield lag, was z'n oog nog gevallen op de kristallen kroon, met het klokje onderaan, waaraan hij, toen hij nog heel klein was, op moeders arm eventjes mocht klingelen. Toen was zusje geboren, en toen Landa een jaar was, zat zij op moeders arm en stond hij op een stoof en liet voor zus het klokje klingelen. En zijn kind? „Vader, is de kerstengel weg?” „Stil jongen ga slapen, je vader is weer dronken, je grootmoeder is dood.” „En de kerstengel, moeder?” „Zal je nou gaan slapen. Laat ik je niet meer hooren.” Het kind zwijgt. Dick is te moe, om zich nu met zijn kind te bemoeien, hij zal het doen, maar nu niet, nu denken, uitdenken, al zijn groot verdriet.

* * *

Met praal en pracht wordt de kolonels-vrouw begraven. In groot tenu volgen officieren de baar, alleen de zoon is er niet bij tegenwoordig. De kolonel heeft het onmogelijk geoordeeld en Landa, die inzag dat zij

iets moest toegeven, heeft gezwegen . . . Als de stoet, vol rijken luister, de kerkhofpoort doortrekt, staat schreiend als een kind, een schamel gekleede man op een eenzame plek door een scheur in de omheining te gluren. Zijn lieve mammië is het, die daar begraven wordt.

Wie is dat, die nu spreekt? O . . . Generaal Heyman. Hoor wat zegt hij? „Het familieled is ook haar niet gespaard gebleven.” O, dat slaat op hem; ja hij weet het, hij is het die in jeugdige onbezonnenheid dat leed haar veroorzaakte, maar zijn lieve moeder heeft hem toch vergeven. O, hij heeft die plek op z'n voorhoofd, waarop zij den laatsten kus drukte, niet kunnen afwassen. Hij weet beter, dan die allen, dat moeder hem lief had. Ja, daar staat Landa. Wat ziet ze er treurig uit in dien zwaren rouw. Zou ze hem zien? 't Lijkt of ze naar de heining kijkt. Onwillekeurig gaat hij achteruit, maar dan weer zachtkens naar voren, luisterend, zich bedwingend, Landa staart nog naar dezelfde plek. Nu spreekt de dominee een gebed uit. Amen. Allen wërpen nog een laatsten blik in de groeve, en verlaten den doodenakker. Wat is vader oud geworden! Ach, wat lijdt hij, de rijtuigen moesten hier eens langs komen, en zóó omrijden. Ja ja, daar is het eerste. De gordijntjes zijn neer, en de koetsiers kennen hem niet. Maar als het eerste rijtuig passeert, licht een kleine gehandschoende hand even een heel klein stukje van het gordijntje op en zien twee grijsblauwe oogen hem droevig, maar liefderijk aan. Landa heeft het vermoed, hem herkend. Voorbij is het nu, en het leven wenkt hem, hij moet vandaag nog iets verdienen, anders vloekt z'n vrouw, als hij van avond thuis komt, en dat kan hij nu niet verdragen. Zij mag niet weten, dat hij hier is geweest, anders bespot ze hem maar. Voort dus maar, voort! Er is toch niets aan te doen . . . Hoeveel heeft hij nog? s kijken . . . 20 cent . . . nu . . . maar naar het station gaan . . . misschien is daar wat te verdienen. Maar oppassen, dat hem niemand ziet, die bij de begrafenis

is geweest. Hé . . . als hij eens veel verdient vandaag . . . dan neemt hij er zeker 20 cent af, om een sering te koopen; die kosten niet zoo veel; en dan, als het van avond donker is, naar het kerkhof en de sering op het graf leggen. Mammie zal ook van hem een bloem hebben. Daar passeert hij een koffietent. Wat zou hij graag daar een kop koffie nemen. Hij heeft nog niets gebruikt en de koude heeft hem een weinig bevangen. 's Kijken, de prijs staat op dat bordje. Zeven centen. Ja, als hij die kop koffie nu neemt, dan zal hij meer krachten hebben om aan het station te werken. Doen? Maar neen, zeven centen telt hij af, stopt ze met een kinderlijken lach weg in zijn vestzak. „Die,” zegt hij, „zijn vast voor mammies sering.” Nu voort! Het geluk is hem dien dag mee en de bloemenverkooper ziet vreemd op, als in zijn winkel, waarin enkel „rijkdom” koopt, een schamel gekleed man, de mooiste sering uitzoekt die er is en er vijftig cents voor neertelt. En wat een verstand heeft zo'n kerel van bloemen. Hij kan hem heusch geen minderwaardige in de handen stoppen. De gelukkige bezitter van de sering is de kerkhofpoort genaderd, duwt het hek open en slaat zonder zich te bedenken, den weg in naar het pas gesloten graf van Mevrouw de Baronesse v. d. Voort.

Hij knielt er schreiend neder, kust de aarde, waaronder z'n lieve moeder ligt. „Hier, lieve mammie, ook van Uw jongen een laatsten groet.” Hij zal trachten, een beter mensch te worden. Wankelend van honger en verdriet verlaat hij den doodenakker en gaat naar z'n huis waar z'n vrouw hem met de noodige verwijten wacht, omdat hij zeker een goed leventje heeft gehad, niet aan haar en het kind heeft gedacht en zeker al z'n geld weer heeft verbrast voor zich zelf in de kroeg.

Hij is moe, te moe om iets terug te zeggen en hij wil ook de gedachte aan zijn moeder niet bezoedelen, door met zijn vrouw te twisten. Eten heeft ze niet voor hem, want wie niet werkt, behoeft niet te eten, zegt ze. Gelaten, ziek, ellendig begeeft hij zich ter ruste,

om, na door wilde droomen te zijn gekweld, den volgenden morgen in dezelfde liefdelooze omgeving te ontwaken.

't Is weer Kerstavond. Het is nu een jaar geleden, dat Mevrouw v. d. Voort gestorven is. De kolonel heeft uitdrukkelijk verklaard, dat hij met zijn zoon niets te doen wil hebben en hij heeft Landa verboden, er ooit weer heen te gaan. Het meisje strijdt dikwijls een vreeselijken strijd. Kinderplicht gebiedt haar den vader te gehoorzamen. Haar liefdevol hart trekt haar naar den ongelukkigen broeder. Eenmaal is zij er dan ook

heengegaan. Had zij hem toen maar zelf ontmoet; maar hij was er niet en z'n vrouw, die er behagen in scheidt om steeds, waar zij de kans schoon zag, haar man verdriet te doen, heeft haar verteld, dat er geen haar goed aan hem is, dat hij, wat hij verdient, verdrinkt, en als er wat te geven valt, dat ze dat maar aan haar moet geven en niet aan dien lap . . . En na dien tijd heeft Landa het maar opgegeven, maar zij verzuimt niet dagelijks God te bidden voor dien ongelukkigen broeder. Is het waar, wat de vrouw aan Landa heeft verteld, drinkt Dick nog . . . Ja, er is veel waarheid in. Vast heeft hij zich voorgenomen, nooit meer een glas aan te raken en wellicht zou het hem, als hij in een betere omgeving was geweest, zijn gelukt, maar nu . . . Drie volle maanden heeft hij zich goed gehouden, maar op een avond, als hij weer door z'n vrouw de deur is uitgescholden, ontmoet hij een z. g. n. vriend. „Kom kerel, drink een borrel, je wordt zoo slap als wat. Vooruit, kom mee, je zal eens zien, dan kijk je de wereld heel anders aan en dan zie je niet overal spoken. Vooruit dan, kerel. Je moet zooiets niet ineens afschaffen, dat mot je zoo langzaam aan doen. Kom, je hebt er wel trek in.” En meteen duwt hij Dick de kroeg in en de ongelukkige zwakkeling, drinkt het vergif en spreekt zich zelf vrij door te zeggen: „Ach, ik ben er door m'n vrouw ingejaagd, maar ik zal niet meer nemen, dan ik verdragen kan. Hij houdt z'ngewetenzoet, hij maakt zich zelf wijs, dat mam-mie één glas zoo erg niet zou vinden. Want vader drinkt, er dagelijks zeker ook een en hij is toch „matig.” En het woord „matig” richt hem geheel ten verderve. En

eenmaal weer afgeleden, voelt hij zichzelf zoo slecht, dat hij drinkt en drinkt, om z'n leed te vergeten. Maar na elken roes zijn z'n zenuwen weer meer verslapt en werken z'n slappe zenuwen weer mee tot zijn verderen ondergang, z'n wilskracht is gebroken.

* * *

En nu is het Kerstavond. Op breede orgeltonen ruischen de lofliederen door de statige kerkgewelven. Het lied van de Engelen klinkt op. Voor de kerkdeur staat een man, luisterend naar het zingen. Zal hij binnengaan? Daar is het tenminste warm! Zijn gedachten gaan terug naar het vorige jaar dat tusschen die en deze Kerstmis ligt! Wilde wanhoop grijpt hem aan. O, wat is hij toch een ellendeling! Waarom toch heeft hij gedronken? Ja, maar als hij niet drinkt, dan voelt hij zich zoo diep en diep ongelukkig, de drank geeft hem nog moed. „Ga naar de kroeg,” fluistert satan hem in. „Ben je goed, wat moet jij nu in die kerk doen. Kom vooruit, in de kroeg brandt ook een kerstboom. Gezellig is het daar. Daar zingen ze van avond ook Kerstliederen, maar die laat ik ze zingen, zie je. Kom, kerel, hier schuin over is er een, ga er in vooruit!” Onbewust wil hij oversteken, maar daar opeens: „Heila, stomme vent! hoor je me niet! Maar te laat het ongeluk is gebeurd, een auto heeft Dick overreden. Daar ligt hij, bloedend uit verschillende wonden. „Wie is die man?” „Ik weet het niet.” „In elk geval moet hij naar het ziekenhuis. Zeg, doe jij je auto eens open, dan kan hij daarin.” „Ja, maar dat gaat niet.” Ik ben pas in dienst bij den kolonel; ik kan er mijn baantje

door kwijt raken. En dan, het was z'n eigen schuld." „Bij welken kolonel ben je?" „Bij v. d. Voort." „O, bij dien trotschen kerel. Nu ja, je zegt maar dat het moest hoor! Die man kan hier niet blijven liggen! Zeg er is agent, kom eens hier. Die man is door die auto overreden, zeg eens dat hij er in vervoerd moet worden naar het ziekenhuis." „Niets

meer dan billijk," zegt de agent. Dick wordt nu gezeuld in de auto van z'n vader en de agent laat, nadat hij alles heeft opgeschreven, doorrijden naar het ziekenhuis.

* * *

Meer dood dan levend word Dick daar binnen gedragen, en eer de nacht is aangebroken, ligt hij in hevige koorts. „Hij ijlt", zegt de dokter tot de zuster, „waar heeft hij het over? . . . Hoor: Mammie heeft de siringen . . . glazen klokjes . . . Adelbertje . . . o, lieve moeder . . . o, mammie . . . ja, geef mij Uw hand . . . ik kom bij U . . . O, help mij over die sloot moedertje. O, daar is Landa. Wat 'n engelen! „Hij heeft visioenen," zegt de dokter. „Het is of ik hem ken. Wie is hij toch?" Dan opeens: „Maar . . . het is de jonge v. d. Voort! Arme, arme kerel . . . Zouden wij den kolonel waarschuwen? Ach zie eens hoe benauwd de stakker het heeft, hij zoekt. Wat zegt hij? Vergeving, o goede God."

De oude dokter buigt zich over hem heen. „v. d. Voort," zegt hij, „v. d. Voort!" 't Is of de zieke schrikt, „v. d. Voort, er is ook vergeving voor jou m'n jongen, willen we eens bidden?" „Zou hij U hooren?" vraagt de zuster. „Ja, hij hoort het wel, maar het vermogen

om zich uit te drukken, bezit hij niet." En de oude dokter bidt met hem om vergeving, pleitende op het bloed van Christus, dat alle zonden afwascht. Smeekende om vergeving voor dezen zwakken mensch, die toch zoo'n goed hart bezit, maar wien de zedelijke moed ontbrak zich staande te houden. „Vader," eindigt hij, „neem hem op in Uwen zaligen hemel."

Juist slaat de klok 12 uur en op het zelfde uur waarop een jaar geleden de moeder is heengegaan, ontvliedt de ziel van haar kind het broze lichaam, dat wel niet altijd heeft gediend voor tempel des Heiligen Geestes, maar waarin toch een edel en lieferijk hart heeft geklopt. Baron v. d. Voort wil zorgen voor de begrafenis, doch in het familiegraf mag de jongen, trots alle tranen van Landa, niet worden bijgezet.

Maar op hetzelfde kerkhof, onder denzelfden hemel rusten moeder en kind. God heeft zelf in zijn hemel vereenigd, wat de wereld zoo harteloos scheidde. De drankduivel heeft geen macht meer over den erfelijk belaste. Maar er moet nog een kind van hem opgroeien en wie weet . . . ! Ziet . . . Satan grijnst.

Den Haag.

L. S. v. H. v. W.

PRIJS: per 1 ex. f 0,15; 50 ex. f 6,50;
100 ex. f 11,—.

Uitgave van de Commissie van Redactie
der N. C. G. O. V., Nieuwe Kade 1, Utrecht.
